

Supported by:

Implemented by:

based on a decision of
the German Bundestag

Особливості формування двоставкових тарифів на теплову енергію та послуги з постачання теплової енергії

Олена Нич,
консультант з питань фінансового управління та ціноутворення,
директор департаменту з питань ціноутворення та фінансового управління

м. Київ, 26 травня 2026 року

Методологія тарифоутворення у сфері теплопостачання (1)

Тарифи у сфері теплопостачання враховують значну кількість факторів, що спричиняє їх широку диференціацію. Сьогодні тарифи формуються:

1) в розрізі територіальних громад

ТГ 1

ТГ 2

ТГ 3...

2) за видами діяльності та надання послуг (сфера теплопостачання)

Виробництво
ТЕ

Транспортування
ТЕ

Постачання
ТЕ

Послуги з
постачання ТЕ

Послуги з
постачання ГВ

3) окремо для кожної системи автономного теплопостачання (САТ)

Виробництво ТЕ
джерелами, крім САТ

Виробництво
ТЕ САТ 1...

Постачання ТЕ
джерелами, крім САТ

Постачання
ТЕ САТ 1...

4) залежно від наявності ЦТП / ІТП

Транспортування
ТЕ без ЦТП

Транспортування
ТЕ з ЦТП

Постачання
ТЕ без ІТП

Постачання
ТЕ з ІТП

Методологія тарифоутворення у сфері теплопостачання (2)

Тарифи у сфері теплопостачання враховують значну кількість факторів, що спричиняє їх широку диференціацію. Сьогодні тарифи формуються:

5) за видами

Одноставкові
(Гкал, куб.м.)

Двоставкові (Гкал,
Гкал/год, куб.м.)

6) в розрізі груп споживачів (за потреби)

Населення

Бюджетні установи

Релігійні організації

Інші споживачі

7) з урахуванням інших особливостей

Виробництво
ТЕ на ТЕЦ,
ТЕС, АЕС

Виробництво
ТЕ на КГУ

Виробництво ТЕ
на установках з
АДЕ

Врахування
прибутку на
інвестиції,
підготовка ІП

Інші види діяльності,
як регульовані
(наприклад, ЦВВ) так
і неліцензовані
(щонайменше
абонентське
обслуговування)

Така широка диференціація тарифів вимагає:

- значної аналітичної роботи від підприємств та уповноважених встановлювати тарифи органів,
- знання та користування значною кількістю нормативних документів з постійним відслідковуванням змін,
- чіткого розподілу обов'язків між персоналом, залученим до розрахунків, витримування графіку подачі документів тощо

Основні нормативно правові документи щодо формування тарифів у сфері теплопостачання (1)

■ Закони України (зі змінами)

- «Про теплопостачання» від 2 червня 2005 № 2633-IV
- «Про житлово-комунальні послуги» від 9 листопада 2017 № 2189-VIII
- «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» від 22 червня 2017 № 2119-VIII
- «Про особливості регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері теплопостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їх функціонування» від 29.07.2022 року № 2479-IX

■ Постанови НКРЕКП (зі змінами)

- Постанова НКРЕКП № 991 від 01.08.2017 «Про затвердження Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках», **Постанова НКРЕКП № 991**
- Постанова НКРЕКП № 990 від 01.08.2017 «Про затвердження Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляється на атомних електростанціях», **Постанова НКРЕКП № 990**
- Постанова НКРЕКП № 2585 від 15.10.2015 «Про затвердження Порядку формування інвестиційних програм суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність з виробництва електричної та (або) з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях, атомних електростанціях та когенераційних установках», **Постанова НКРЕКП № 2585**

Основні нормативно правові документи щодо формування тарифів у сфері теплопостачання (2)

■ Постанови КМУ

- **Постанова КМУ № 869 від 01.06.2011** «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на комунальні послуги» (останні зміни ПКМУ № 272 від 07.03.2025), **ПКМУ № 869**
- **Постанова КМУ № 502 від 29.04.2022** «Деякі питання регулювання діяльності у сфері комунальних послуг у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану», **ПКМУ № 502 (без змін)**

■ Накази

- **Наказ Мінрегіону № 239 від 12.09.2018** «Про затвердження Порядку розгляду органами місцевого самоврядування розрахунків тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, а також розрахунків тарифів на комунальні послуги, поданих для їх встановлення», **Наказ № 239 (зі змінами)**
- **Наказ Мінрегіону № 162 від 17.07.2019** «Про затвердження Примірних форм, необхідних для розрахунку двоставкових тарифів на теплову енергію, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води», **Наказ № 162 (без змін)**
- **Наказ Мінрозвитку № 191 від 19.08.2020** « Про затвердження порядків розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, ліцензування діяльності яких здійснюють Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації», **Наказ № 191 (без змін)**

Проекти змін, розроблені в 2025 році та План регуляторної діяльності

Проекти змін, розроблені в 2025 році (офіційний сайт Мінрозвитку) до ПКМУ № 869:

- щодо 2ст тарифів – 18.06.2025 року
- щодо обмеження втрат ТЕ в теплових мережах - 4.12.2025 року

План підготовки проєктів регуляторних актів у Міністерстві розвитку громад та територій України на 2026 рік (всі на 4 квартал 2026)

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води»

Врегулювання окремих питань щодо формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води, які виникають в умовах дії воєнного стану

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Методики визначення заборгованості з різниці в тарифах»

Удосконалення механізму визначення обсягу заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, у тому числі її виробництво, транспортування постачання, на комунальні послуги

Проект наказу Міністерства розвитку громад та територій України «Про внесення змін до Порядків розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, ліцензування діяльності яких здійснюють Рада міністрів АРК, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації»

Удосконалення механізму розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, ліцензування діяльності яких здійснюють Рада міністрів АРК, обласні, Київська та Севастопольська МДА затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 19.08.2020 № 191.

Формування тарифів у сфері теплопостачання

Показники	Одноставкові тарифи	Двоставкові тарифи
Річний план виробництва, транспортування, постачання ТЕ	Є обов'язковою частиною розрахунку тарифів	Є обов'язковою частиною розрахунку тарифів Навантаження є невід'ємним показником Річного плану і розрахунку 2ставкових тарифів
Витрати	Є невід'ємною частиною розрахунку тарифів	Є невід'ємною частиною розрахунку тарифів. Необхідним є розподіл витрат на умовно-змінні та умовно-постійні Розподіл витрат між групами споживачів відбувається не лише по структурі відпуску ТЕ, але і по структурі навантаження
Прибуток	Може включатися в тарифи, може не включатися У разі включення прибутку в тарифу, обсяг прибутку підприємства по факту буде залежати від того, наскільки плановий і фактичний обсяг реалізації ТЕ будуть співпадати	Може включатися в тарифи, може не включатися У разі включення прибутку в тарифу, обсяг прибутку підприємства по факту не буде залежати від того, наскільки плановий і фактичний обсяг реалізації ТЕ будуть співпадати, оскільки плановий прибуток в повному розмірі включається до умовно-постійної частини тарифу

Річні плани – нормативні документи для формування

- **Постанова КМУ № 869** від 01.06.2011 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на комунальні послуги» (*останні зміни ПКМУ № 272 від 07.03.2025*), **ПКМУ № 869**
- **Наказ Мінрегіону № 239** від 12.09.2018 «Про затвердження Порядку розгляду органами місцевого самоврядування розрахунків тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, а також розрахунків тарифів на комунальні послуги, поданих для їх встановлення», **Наказ № 239 (зі змінами)**
- **Постанова НКРЕКП від 20.09.2022 № 1188** «Про затвердження Методики визначення витрат та втрат паливно-енергетичних ресурсів для врахування в тарифах на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання» (**Методика 1188**)

Річні плани – підсумок основних вимог

Річні плани слід складати окремо:

- для кожної територіальної громади
- для кожної САТ

У Річних планах слід наводити окремо:

- обсяги ТЕ з ЦТП / без ЦТП
- обсяги ТЕ з ІТП / без ІТП
- обсяги за групами споживачів

Перелік показників та форма Річного плану – орієнтири:

- Методика НКРЕКП № 1188
- примірні форми Наказу № 239 (ліцензіат може подати пропозиції уповноваженому органу щодо адаптації форми)
- сайти ОМС, які прийняли форми власним рішенням (наприклад, сайт КМДА тощо)

Розрахунки показників Річного плану:

- здійснюються помісячно
- повинні враховувати:
 - вимоги нормативних документів, техніко-економічні розрахунки, фактичні за останні 5 років та прогнозовані обсяги, укладені зі споживачами договори

Застосування показників теплового навантаження (ТН) у розрахунку тарифів, у т.ч. Річного плану, та договорах

- Одним з ключових понять, що використовується при формуванні 2ст тарифів, - є **приєднане теплове навантаження**. В ПКМУ № 869 лише в контексті двоставкових тарифів згадується термін «теплове навантаження об'єктів тепlopостачання споживачів». При цьому у розрахунку тарифів та договорах показники теплового навантаження застосовуються для:

- Річних планів виробництва, транспортування та постачання ТЕ та надання послуг з постачання ТЕ і постачання ГВ (Річний план)

- **Умовно-постійної частини двоставкових тарифів**

- Окремих статей витрат (на холодну воду, електроенергію для технологічних потреб)

- Наведення в окремих документах і додатках, які ліцензіат подає у складі пакету розрахунків відповідно до Наказів № 239 та № 162

- **ПКМУ № 830 Правила надання послуг – в договорах слід зазначити максимальне теплове навантаження будинку / будівлі (Гкал/год)**

Річні плани – планування корисного відпуску і визначення навантаження

1) Ф. 2.11 КТМ 204 для визначення потреби в теплоті:

$$Q_{o \text{ річ}} = Q_o * (t_{\text{вн}} - t_{\text{ср.о}}) / (t_{\text{вн}} - t_{\text{р.о}}) * П * 24$$

де Q_o – максимальні погодинні витрати теплоти на опалення житлових та громадських споруд (ккал/год)

Особливості розрахунків за цією формулою:

- Дані є в готовому вигляді, що пришвидшує процес розрахунку тарифів, не вимагає розрахунку самого навантаження
- Дані підтверджені документально, копії з проектів з готовою цифрою додаються до пакету розрахунків тарифів
- Відсутність проектів або даних про навантаження в проекті
- Навантаження проектів часто не враховують зміни, що відбулися в будівлі – перехід на АО, впровадження енергозаходів
- Навантаження в проектах може бути завищеним, що дає, як правило, перевищення планового обсягу відпуску ТЕ над фактичним і заниження тарифів

Річні плани – планування корисного відпуску і визначення навантаження

2) Ф. 2.14 КТМ 204 для визначення потреби в теплоті – застосовується при неможливості визначення погодинних витрат теплоти на опалення:

$$Q_{o \text{ річ}} = V_n * q_o * (t_{вн} - t_{ср.о}) * П * 24$$

де q_o – питома опалювальна характеристика будівлі при $t_{р.о}$ (ккал/м³/год)

Особливості розрахунків за цією формулою:

- Розрахунки можна пояснити (формула), вписуються в поняття «нормативного методу»
- Відсутність даних про об'єми, роки забудови, відмінності у понятті «об'єм» у КТМ 204 та Інструкції з інвентаризації
- Натурні заміри вимагають часу
- Розрахунок навантаження через об'єм (площу) не враховують зміни, що відбулися в будівлі (впровадження енергозаходів) та вимагає часу для коригування на відключених споживачів (АО)
- Навантаження, розраховане з використанням об'ємів (площ), як правило, дає перевищення планового обсягу відпуску ТЕ над фактичним і зниження тарифів

Річні плани – планування корисного відпуску і визначення навантаження

3) Ф. 2.17 КТМ 204 для визначення потреби в теплоті – застосовується при неможливості визначення погодинних витрат теплоти на опалення і відсутності даних про зовнішній будівельний об'єм житлових будинків: $Q_{o\text{річ}} = F_{o} * q'_{o} * (t_{\text{вн}} - t_{\text{ср.о}}) * П * 24$

де q_{o} – питома опалювальна характеристика будівлі при $t_{p.o}$ (ккал/м³/год)

Особливості розрахунків за цією формулою ті самі, що і ф. 2.14.

ПКМУ № 869 зазначає такі варіанти визначення теплового навантаження:

- за показниками типових та/або індивідуальних проектів, за якими збудовані такі об'єкти (у разі зміни вихідних даних проектів, зокрема під час переходу частини споживачів на автономне опалення, зміни призначення приміщень навантаження повинні бути підтверджені уповноваженою установою).

У разі неможливості визначення теплового навантаження об'єктів теплоспоживання згідно з вимогами абзацу першого цього пункту теплове навантаження підтверджується результатами незалежного енергетичного аудиту або органом місцевого самоврядування за умови надання інформації щодо достовірності вихідних даних для встановлення двоставкових тарифів та пооб'єктного переліку теплового навантаження за категоріями споживачів.

Проблемні питання визначення навантаження

Варіанти, які застосовують підприємства для визначення навантаження

- 1) Визначають Q_o , ккал/год – **зворотнім шляхом** за формулою 2.11 КТМ 204 від фактичного корисного відпуску з використанням фактичних даних,

$$Q_o, \text{ Гкал/год} =$$

$$Q_o \text{ річ факт} / ((t_{\text{вн факт}} - t_{\text{ср.о факт}}) / (t_{\text{вн факт}} - t_{\text{р.о}}) * П_{\text{факт}} * 24)$$

- 2) Застосовують **коригуючі (зменшуючі) коефіцієнти** на підставі аналізу фактичних даних

- 3) За можливості добиваються того, щоб в **енергоаудитах/енергосертифікатах** було визначено навантаження, хоча це не передбачено (енергоаудитор наводить лише абсолютну цифру Гкал, а не Гкал/год)

Проблемні питання визначення навантаження

Варіанти, які застосовують підприємства для визначення навантаження:

- **Всі ці варіанти мають свої особливості – з одного боку дозволяють максимально наблизити планові показники до фактичних або до визначених сертифікованими фахівцями. Але:**
 - не формалізовані
 - враховують як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори діяльності підприємства
 - можуть вимагати значних коштів (наприклад на залучення сертифікованих фахівців)
 - легалізують той факт, що приєднане теплове навантаження в контексті тарифів не є сталим показником, а постійно змінюється? Хоча з точки зору інженерів навантаження змінюється **ЛИШЕ** в разі зміни теплозахисних характеристик будівель

Тому існує критична необхідність у визначенні підходів до розрахунку навантаження для цілей розрахунків тарифів та їх формалізація

Проект змін до ПКМУ 869 пропонує наступні алгоритми визначення ТН (слід дочекатися остаточної редакції проекту змін до ПКМУ 869)

1) Об'єкти теплоспоживання, для яких обсяг реалізації ТЕ за останні 3 опалювальні періоди визначався за показаннями ВКО
(всі 3 останні ОП з ВКО)

Як середньоарифметичне за останні 3 ОП на основі фактичних показників реалізації ТЕ та інших показників

2) Об'єкти теплоспоживання, для яких обсяг реалізації ТЕ за останні 3 опалювальні періоди визначався без показань ВКО
(всі 3 останні ОП без ВКО)

Виходячи з даних енергетичних аудитів/сертифікатів будинків (будівель), а у разі їх відсутності згідно з технічною документацією (за наявності) або вимогами КТМ 204 України 244-94 з урахуванням ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010

Проект змін до ПКМУ 869 пропонує наступні алгоритми визначення ТН (слід дочекатися остаточної редакції проекту змін до ПКМУ 869)

3) Об'єкти теплоспоживання, для яких обсяг реалізації ТЕ за останні 3 опалювальні періоди визначався без показань ВКО або частково за показаннями ВКО і частково без показань ВКО

(з 3х останніх ОП: 1-2 ОП без ВКО + 1-2 ОП з ВКО)

Як середньоарифметичне за останні 3 ОП: для ОП з ВКО за алгоритмом для групи 1 (на основі фактичних показників реалізації ТЕ та інших показників), для ОП без ВКО за алгоритмом групи 2 виходячи з даних енергетичних аудитів/сертифікатів будинків (будівель), а у разі їх відсутності згідно з технічною документацією (за наявності) або вимогами КТМ 204 України 244-94 з урахуванням ДСТУ–Н Б В.1.1-27:2010

4) Об'єкти теплоспоживання, яким ТЕ постачається менше 3х опалювальних періодів (1 або 2 ОП і неважливо з ВКО чи без ВКО)

відповідно до проєктної документації

Витрати в тарифах на теплову енергію та послуги з постачання теплової енергії

- Вимоги до формування планованих витрат на ТЕ для 1ст та 2ст тарифів ТЕ встановлені ПКМУ № 869.

Структура планованих витрат відповідно до ПКМУ № 869 є наступною:

Статті витрат	1ст тариф	2ст тариф – умовно-змінні	2ст тариф – умовно-постійні
Прямі витрати на виробництво ТЕ	✦	✦	✦
Прямі витрати на транспортування ТЕ	✦	✦	✦
Прямі витрати на постачання ТЕ	✦		✦
Загальновиробничі витрати	✦		✦
Адміністративні витрати	✦		✦
Витрати на збут	✦		✦
Інші операційні витрати	✦		✦
Фінансові витрати	✦		✦

Прямі витрати в тарифах на виробництво теплової енергії

ІНСТИТУТ
ЕФЕКТИВНОГО
РОЗВИТКУ

Статті прямих витрат на виробництво ТЕ	1ст тариф	2ст тариф – умовно-змінні	2ст тариф – умовно-постійні
на паливо для виробництва ТЕ котельнями та установками з АДЕ	+	+	
на транспортування природного газу	+	+	
на розподіл природного газу	+		+
на оплату послуги із зберігання (закачування, відбору) природного газу	+		+
на електроенергію для виробництва ТЕ котельнями та установками з АДЕ	+	+	
на придбання ТЕ, що виробляється іншими виробниками	+	+	
повна планова собівартість виробництва власними ТЕЦ, ТЕС, АЕС, КГУ	+	+	
на холодну воду для технологічних потреб та водовідведення	+		+
інші прямі матеріальні витрати	+		+
прямі витрати на оплату праці	+		+
інші прямі витрати (ЄСВ, амортизація, інші)	+		+
* ПРОЄКТ ЗМІН ДО ПКМУ № 869 – екологічний податок	+	+	

Прямі витрати в тарифах на транспортування теплової енергії (1)

ІНСТИТУТ
ЕНЕРГЕТИЧНОГО
ЗВИТКУ

Статті прямих витрат на транспортування ТЕ	1ст тариф	2ст тариф – умовно-змінні	2ст тариф – умовно-постійні
на електроенергію для транспортування ТЕ	+	+	
на транспортування теплової енергії іншими суб'єктами господарювання	+	+	
на холодну воду для технологічних потреб та водовідведення	+		+
інші прямі матеріальні витрати	+		+
<u>витрати на покриття втрат теплової енергії в теплових мережах</u>	+		+
прямі витрати на оплату праці	+		+
інші прямі витрати (ЄСВ, амортизація, інші)	+		+

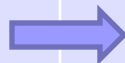
- Витрати на покриття втрат ТЕ в теплових мережах як окрема стаття витрат відсутня в п. 21 ПКМУ № 869, але в п. 39 ПКМУ № 869 зазначено, що вони належать до окремих прямих витрат, що включаються лише до тарифів на транспортування теплової енергії
- Відповідно до визначення умовно-змінної частини тарифу на транспортування ТЕ витрати на покриття втрат ТЕ в теплових мережах відсутні в її складі, що автоматично означає її включення до умовно-постійної частини тарифів. **В ПРОЄКТІ ЗМІН до ПКМУ № 869 про це наголошується окремо**

Витрати на покриття втрат ТЕ в теплових мережах

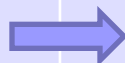
- В 2020 році до ПКМУ № 869 були внесені зміни, які запровадили зміну формули розрахунку тарифів на виробництво ТЕ

До 10.06.2020 року

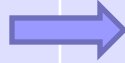
- $T_v = (V + \text{Відш} + \text{Пр}) / \text{Обсяг реалізації}$

- $T_{tr} = (V + \text{Відш} + \text{Пр}) / \text{Обсяг реалізації}$

- $T_p = (V + \text{Відш} + \text{Пр}) / \text{Обсяг реалізації}$

Після 10.06.2020 року

- $T_v = (V + \text{Відш} + \text{Пр}) / \text{Обсяг відпуску з колекторів}$

- $T_{tr} = (V + \text{В на покриття втрат} + \text{Відш} + \text{Пр}) / \text{Обсяг реалізації}$

- $T_p = (V + \text{Відш} + \text{Пр}) / \text{Обсяг реалізації}$

пп. 31,34, 38 ПКМУ № 869

- $\text{В на покриття втрат} = \text{Витрати ТЕ в ТМ (Гкал)} * T_v (\text{грн/Гкал})$

Витрати в тарифах на транспортування теплової енергії (2)

- Витрати на електричну енергію для технологічних потреб транспортування ТЕ – **дискусійна стаття щодо її природи - все ж таки це умовно- змінна чи умовно-постійна витрата?**
- **ПКМУ № 869 визначає її як умовно-змінну.** Це є прямим наслідком того, що планування цієї статті здійснюється з використанням питомого показника витрати ЕЕ на 1 Гкал відпуску ТЕ (п 21 ПКМУ № 869):

$$\text{Витрати на ЕЕ} = \text{Питома витрата} * \text{Обсяг відпуску ТЕ}$$

- **Але є декілька факторів, що можуть свідчити про умовно-постійну природу витрат на ЕЕ. Зокрема:**
 - 1) Якщо при плануванні витрат на паливо питомий показник (кг у п / Гкал) дійсно є прямим показником (тобто його можна взяти з режимної карти, з паспорту котла тощо), то питомий показник витрат ЕЕ (квт год / Гкал) є розрахунковим. Підприємства визначають спочатку абсолютні витрати ЕЕ (річну потребу, враховуючи потужність обладнання, години роботи тощо), далі ділять її на плановий відпуск ТЕ, отримуючи таким чином питомий показник

Витрати в тарифах на транспортування теплової енергії (3)

- 2) Фактичні питомі показники споживання ЕЕ на підприємствах часто перевищують планові. Це є наслідком наступного – фактичний обсяг відпуску ТЕ суттєво відрізняється від планового, а фактичний обсяг споживання ЕЕ не відповідає цьому відхиленню (план 15 квт год/ Гкал, факт 19 квт год / Гкал)
- **Орієнтовний перелік устаткування, що споживає ЕЕ і відноситься до системи транспортування ТЕ - *Мережеві насоси, Підживлювальні насоси***, Насоси сирієї води, Насоси хімводообробки, Вакуум-насоси, насоси ежектора, Підвищувальні насоси, Циркуляційні насоси, Циркуляційно-підвищувальні насоси, Коригувальні насоси, Насоси попутного дренажу, Сольові насоси, Дренажні насоси, Контрольно-вимірювальні прилади та автоматика (КВПіА), Електрообладнання, що встановлено на підкачуючих насосних станціях, Інше електровикористовуюче обладнання
- Точно визначити чи є пряма залежність між споживання ЕЕ та обсягом відпуску ТЕ складно, оскільки облік ЕЕ окремо на насосах в більшості випадків відсутній. Можливо є сенс частину витрат на ЕЕ включати до умовно-змінної складової тарифу, частину – до умовно-постійної

Частка витрат на електроенергію в чинних тарифах на транспортування ТЕ для бюджетних установ, наприклад:

- Підприємство 1 середнє (ЦТП відсутні) – **176,22 грн/Гкал або 22%** в тарифі (769,43 грн/Гкал без ПДВ)
- Підприємство 2 велике (ЦТП є) – **321,64 грн/Гкал або 37%** в тарифі (863,67 грн/ Гкал без ПДВ)

Витрати в тарифах на постачання теплової енергії (1)

Статті прямих витрат на постачання ТЕ	1ст тариф	2ст тариф – умовно-змінні	2ст тариф – умовно-постійні
на електроенергію для постачання ТЕ, у т.ч. на ІТП	+		+
на холодну воду для технологічних потреб та водовідведення	+		+
інші прямі матеріальні витрати	+		+
прямі витрати на оплату праці	+		+
інші прямі витрати (ЄСВ, амортизація, інші)	+		+

- В ПРОЄКТІ ЗМІН до ПКМУ № 869 передбачається витрати на ЕЕ перенести до умовно-змінної частини тарифу по аналогії з ЕЕ на ЦТП в транспортуванні ТЕ (як передбачено чинною редакцією ПКМУ № 869). Це пов'язано із чинною практикою застосування питомого показника ЕЕ для розрахунку витрати на ЕЕ, коли йде прив'язка обсягу ЕЕ до обсягу ТЕ. Наказ № 239 (додаток 9):

Відпуск теплової енергії з колекторів котелень	ВИРОБНИЦТВО ТЕ
Норма питомих витрат електроенергії на виробництво теплової енергії	
Обсяг надходження теплової енергії у власні теплові мережі	ТРАНСПОРТУВАННЯ ТЕ
Норма питомих витрат електроенергії на транспортування теплової енергії	
Відпуск теплової енергії	ПОСТАЧАННЯ ТЕ
Норма питомих витрат електроенергії на постачання теплової енергії	

Розподіл витрат між групами споживачів в тарифах на теплову енергію та послуги з постачання теплової енергії (1)

- П. 6 ПКМУ № 869 зазначає - Тарифи на виробництво, транспортування та постачання ТЕ формуються для споживачів на підставі економічно обґрунтованого розподілу витрат, пов'язаних із провадженням певного виду ліцензованої діяльності.
- На практиці цей пункт застосовується для включення витрат, які можна прямо віднести для конкретної групи споживачів, до тарифів для такої групи. В першу чергу це стосується витрат, по яким виникає диференціація внаслідок дії різних цін/тарифів - паливо, покупна ТЕ, витрати на ТЕ власними ТЕЦ, ТЕС тощо....
- Щодо інших витрат, де диференціація відсутня, - ПКМУ № 869 не зазначає як конкретно розподілити такі витрати між групами споживачів. Логічним є розподіл таких витрат по структурі того показника, на який розраховується тариф.
- **Якщо це 1 ст тариф та умовно-змінна частина 2ст тарифу** – для виробництва слід застосовувати відпуск з колекторів, для транспортування і постачання ТЕ - обсяг реалізації ТЕ
- **Якщо це умовно-постійна частина 2 ст тарифу** – для всіх тарифів слід застосовувати приєднане теплове навантаження

Розподіл витрат між групами споживачів в тарифах на теплову енергію та послуги з постачання теплової енергії (2)

- При цьому структура обсягів відпуску та структура приєднаного теплового навантаження можуть не співпадати

Структура	Населення	Бюджетні установи	Релігійні організації	Інші споживачі
обсяг відпуску, %	66%	15%	2%	17%
навантаження, %	65%	16%	2%	17%

Прибуток в тарифах на теплову енергію та послуги з постачання теплової енергії (1)

- Спільні для 1ст та 2ст тарифів вимоги до формування планованого прибутку встановлені ПКМУ № 869 та Наказ № 191

- Структура планованого прибутку відповідно до ПКМУ № 869:

- **на здійснення заходів інвестиційної програми,** → ІП – відповідно до Наказу № 191

- **погашення основної суми необхідних запозичень (кредитів, позик)** →

лише за тими запозиченнями (договорами), цільове використання яких узгоджено з уповноваженими органами та відсотки за користування якими враховані у складі планованих фінансових витрат

- інвестування за рахунок власного капіталу в необоротні матеріальні та нематеріальні активи для провадження ліцензованої діяльності,
- забезпечення необхідного рівня прибутковості капіталу власників (нарахування дивідендів),
- відрахування до резервного капіталу, а також
- відшкодування витрат з податку на прибуток та
- **забезпечення обігових коштів** → у розмірі, що не перевищує 4% повної планової собівартості ТЕ (без урахування витрат на відшкодування втрат та вартості виробництва ТЕ на власних ТЕЦ, ТЕС, АЕС, КГУ, установках з використанням АДЕ)

Прибуток в тарифах на теплову енергію та послуги з постачання теплової енергії (2)

- Спеціальна для 2ст тарифів вимога до формування планованого прибутку встановлена ПКМУ № 869 – **прибуток в повному розмірі включається в умовно-постійну частину тарифу**

Планові показники		1ст	2ст	Відхилення
Обсяг реалізації	тис. Гкал	90	90	0
Приднане теплове навантаження	Гкал/год	64,7	64,7	0
Повна собівартість всього, у т.ч.:	тис. грн	220000	220000	0
умовно-змінні витрати	тис. грн		154000	
умовно-постійні витрати	тис. грн		66000	
Прибуток:	тис. грн	20244	20244	0
на виконання ІП	тис. грн	2800	2800	0
на погашення тіла кредиту	тис. грн	5000	5000	0
обігові кошти	тис. грн	8800	8800	0
податок на прибуток	тис. грн	3644	3644	0
Тариф	грн/Гкал	2669		
у т.ч. для відшкодування прибутку	грн/Гкал	225		
	грн/Гкал		1711	
	грн/Гкал/год/міс		111082	
у т.ч. для відшкодування прибутку	грн/Гкал/год/міс		26074	
Доходи	тис. грн	240244	240244	0
у т.ч. на відшкодування прибутку	тис. грн	20244	20244	0

Прибуток в тарифах на теплову енергію та послуги з постачання теплової енергії (3)

- Включення прибутку в повному розмірі в умовно-постійну частину 2ставкового тарифу гарантує його відшкодування в запланованому розмірі при дії 2ст тарифу

Фактичні показники		1ст	2ст	Відхилення
Обсяг реалізації 1	тис. Гкал	83,7	(на 7% менше плану)	
Обсяг реалізації 2	тис. Гкал	76,5	(на 15% менше плану)	
Обсяг реалізації 3	тис. Гкал	67,5	(на 25% менше плану)	
Придане теплове навантаження	Гкал/год	64,7	64,7	
Тариф	грн/Гкал	2669		
у т.ч. для відшкодування прибутку	грн/Гкал	225		
	грн/Гкал		1711	
	грн/Гкал/год/міс		111082	
у т.ч. для відшкодування прибутку	грн/Гкал/год/міс		26074	
Доходи 1	тис. грн	223427	229464	6037
у т.ч. на відшкодування прибутку	тис. грн	18827	20244	1417
відхилення порівняно з планом	тис. грн	-1417	0	
Доходи 2	тис. грн	204207	217144	12937
у т.ч. на відшкодування прибутку	тис. грн	17207	20244	3037
відхилення порівняно з планом	тис. грн	-3037	0	
Доходи 3	тис. грн	180183	201744	21561
у т.ч. на відшкодування прибутку	тис. грн	15183	20244	5061
відхилення порівняно з планом	тис. грн	-5061	0	

Дякую за увагу!

**Ми відкриті до співпраці в
інтересах суспільства!**

Інститут місцевого розвитку

www.mdi.org.ua

email: office@mdi.org.ua